

Cynllun Cymhelliant Addysg Gychwynnol i Athrawon o Gymunedau Ethnig Lleiafrifol: Telerau ac Amodau Cynllun 2026

Trosolwg

Mae Cynllun Cymhelliant Addysg Gychwynnol i Athrawon o Gymunedau Ethnig Lleiafrifol 2026 yn cynnig cymhelliant ariannol i fyfyrwyr Addysg Gychwynnol Athrawon (AGA) sy'n uniaethu fel unigolyn ethnig lleiafrifol o grŵp ethnig lleiafrifol penodol, ac yn datgan hynny, ac sy'n cychwyn rhaglen AGA ôl-raddedig ym mis Medi 2026.

Cefndir

1. Mae gan Weinidogion Cymru bwerau i ddarparu cymorth ariannol o dan adrannau 14-17 o Ddeddf Addysg 2002 ar gyfer:
 - a. hybu recriwtio neu gadw athrawon neu staff nad ydynt yn addysgu;
 - b. darparu ar gyfer cynhaliaeth person tra bydd yn ymgymryd â chwrs o'r fath;
 - c. talu neu ddarparu buddion eraill i athrawon neu staff nad ydynt yn addysgu.
2. Gwneir Cynllun Cymhelliant Addysg Gychwynnol i Athrawon o Gymunedau Ethnig Lleiafrifol: Telerau ac amodau cynllun 2026 ("y Cynllun hwn") drwy arfer y pwerau hynny.
3. Daw'r Cynllun hwn i rym ar 1 Medi 2026 ac mae'n berthnasol i Gymru. Mae'r Cynllun hwn yn disodli Cynllun Addysg Gychwynnol i Athrawon o Gymunedau Ethnig Lleiafrifol 2025.
4. Gall Gweinidogion Cymru gyhoeddi canllawiau anstatudol ar y Cynllun hwn o dan adran 10 o Ddeddf Addysg 1996 i gynorthwyo myfyrwyr a darparwyr rhaglenni cymwys. Rhaid i unigolion sy'n gwneud cais am y cymhelliant hwn a'r rhai sy'n arfer unrhyw swyddogaeth o dan y Cynllun hwn roi sylw i'r canllawiau hynny. Mae'r canllawiau ar gyfer y flwyddyn hon o'r cynllun i'w gweld yn y tudalennau hyn:
 - a. Canllawiau myfyrwyr: [Cymhelliant Addysg Gychwynnol i Athrawon o Gymunedau Ethnig Lleiafrifol: canllawiau i fyfyrwyr | LLYW. CYMRU](#)
 - b. Canllawiau darparwyr AGA: [Cymhellion Addysg Gychwynnol i Athrawon: canllawiau i weinyddwyr | LLYW. CYMRU](#)
5. Nod y ddogfen hon yw nodi amlinelliad byr o sut y bydd y Cynllun hwn yn gweithredu a dibenion talu'r grant cymhelliant.

Crynodeb o'r Cynllun

6. Mae'r Cynllun hwn yn gwneud darpariaeth i Weinidogion Cymru dalu grantiau cymhelliant i unigolion cymwys, sy'n uniaethu fel pobl Ddu, Asiaidd, neu ethnig leiafrifol (gweler paragraff 11.c).

7. Bydd Gweinidogion Cymru yn pennu nifer y rhandaliadau a phryd y telir rhandaliadau i unigolion cymwys. Bydd y taliad fel arfer yn cael ei rannu'n ddau rhandaliad. Gellir hawlio rhandaliad statws athro cymwysedig (SAC) ar ôl i'r unigolyn cymwys ennill SAC, ar ôl cwblhau rhaglen gymwys yng Nghymru sy'n arwain at ddyfarnu SAC. Bydd y rhandaliad Sefydlu ar gael ar ôl cwblhau cyfnod sefydlu yn llwyddiannus mewn ysgol a gynhelir yng Nghymru, a dim ond y rhai a dderbyniodd y rhandaliad SAC gaiff ei hawlio. Mae penderfyniad Gweinidogion Cymru ynghylch a fydd unrhyw daliad o dan y Cynllun hwn yn cael ei wneud i unrhyw unigolyn cymwys yn derfynol.

Dehongli

8. Ac eithrio lle mae'r cyd-destun yn mynnu fel arall, at ddibenion y Cynllun hwn:

ystyr "rhaglen gymwys" ("*eligible programme*") yw rhaglen sydd: yn rhaglen addysg gychwynnol athrawon ôl-raddedig amser llawn neu ran-amser sy'n arwain at Statws Athro Cymwysedig, sydd wedi'i hachredu gan Fwrdd Achredu Addysg Athrawon Cyngor y Gweithlu Addysg, a sefydlwyd yn unol â rheoliad 5 Rheoliadau Cyngor y Gweithlu Addysg (Achredu Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon) (Cymru) 2017;

ystyr "myfyriwr cymwys" ("*eligible student*") yw unigolyn â hawl ganddo i gael cymorth o dan reoliadau a wnaed o dan adran 22 o Ddeddf Addysgu ac Addysg Uwch 1998 ac sydd mewn grym ar y pryd, fel y mae'r rheoliadau hynny yn gymwys i'r cwrs hwnnw¹;

ystyr "cyflogedig" ("*employed*") yw wedi'i gyflogi o dan contract cyflogaeth neu wedi'i gyflogi i ddarparu gwasanaethau mewn ffordd arall heblaw o dan contract cyflogaeth, a dylid dehongli "cyflogaeth" ("*employment*") yn unol â hynny;

ystyr "cynllun hyfforddi athrawon ar sail cyflogaeth" ("*employment-based teacher training scheme*") yw cynllun a wneir o dan reoliad 8 o Reoliadau Cymwysterau Athrawon Ysgol (Cymru) 2012 neu o dan unrhyw gynllun diwygiedig neu gynllun newydd a gyflwynwyd.

mae i "statws athro cymwysedig neu statws athrawes gymwysedig" yr ystyr a roddir i "*qualified teacher status*" gan adran 132(1) o Ddeddf Addysg 2002: sef "a person who satisfies requirements specified in regulations"² a wnaed o dan yr adran honno.

Grantiau cymhelliant

9. Caiff Gweinidogion Cymru, yn ôl eu disgresiwn, dalu grantiau ("grantiau cymhelliant") ar ffurf cymhellion i unigolion sy'n bodloni gofynion paragraffau 111, 122, ac **Error! Reference source not found.**, yn ddarostyngedig i baragraff 10.
10. Mae'r grantiau cymhelliant a roddir o dan y Cynllun hwn yn ddarostyngedig i'r amodau a bennir ym mharagraffau 155 i 20.

¹ Y Rheoliadau sy'n berthnasol i'r ddarpariaeth o gymorth i fyfyrwyr mewn perthynas â'r flwyddyn academiaidd sy'n ymestyn o 1 Medi 2026 i 31 Awst 2027 yw Rheoliadau Addysg (Cymorth i Fyfirwyr) (Cymru) 2018 (O.S. 2018 Rhif 191 (Cy. 42)). Bydd y Rheoliadau hyn yn parhau i fod mewn grym am flwyddyn academiaidd 2026/27.

² Y Rheoliadau sydd mewn grym ar hyn o bryd yw Rheoliadau Cymwysterau Athrawon Ysgol (Cymru) 2012 (O.S. 2012/724 (Cy. 96)).

Pwy sy'n gymwys i gael grantiau cymhelliant

11. I fod yn gymwys i gael y grant cymhelliant hwn, rhaid i unigolyn:

- a. fod wedi dilyn rhaglen gymwys yng Nghymru a ddechreuodd ar neu ar ôl 1 Medi 2026 ond cyn 31 Awst 2027;
- b. bod yn fyfyrwr cymwys;
- c. uniaethu fel myfyriwr ethnig lleiafrifol o dan un o'r grwpiau ethnig canlynol, a datgan hynny i'w Partneriaeth AGA (darparwr rhaglen gymwys):
 - i. Asiaidd
 - Bangladeshaidd neu Fangleghaidd Prydeinig
 - Tsieinaidd neu Dsieiinaidd Prydeinig
 - Indiaidd neu Indiaidd Prydeinig
 - Pacistanaidd neu Bacistanaidd Prydeinig
 - Unrhyw gefndir Asiaidd arall
 - ii. Du, Du Prydeinig, Caribiaidd neu Affricanaidd
 - Affricanaidd neu Affricanaidd Prydeinig
 - Caribiaidd neu Garibiaidd Prydeinig
 - Unrhyw gefndir Du arall
 - iii. Grwpiau cymysg neu amlethnig
 - Gwyn neu Wyn Prydeinig ac Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig
 - Gwyn neu Wyn Prydeinig a Du Affricanaidd neu Ddu Affricanaidd Prydeinig
 - Gwyn neu Wyn Prydeinig a Du Caribiaidd neu Ddu Caribiaidd Prydeinig
 - Unrhyw gefndir cymysg neu amlethnig arall (lle mae o leiaf un o'r grwpiau cymysg neu amlethnig yn perthyn i'r categorïau ethnig neu grwpiau ethnig eraill sy'n gymwys ar gyfer y cymhelliant hwn)
 - iv. Gwyn
 - Sipsiwn neu Deithwyr Gwyddelig
 - Roma
 - Iddewig
 - v. Grŵp ethnig arall
 - Arabaidd
 - Cwrdaidd
- d. peidio â bod wedi cymhwyso fel athro eisoes wrth ddechrau astudio tuag at SAC
- e. wrth ddechrau astudio tuag at SAC, peidio â bod wedi'i gyflogi i addysgu mewn ysgol neu sefydliad arall fel athro
- f. peidio â bod yn dilyn hyfforddiant a drefnwyd o dan gynllun hyfforddi athrawon ar sail cyflogaeth
- g. peidio â bod yn dilyn cwrs addysg bellach o unrhyw fath.

12. Mewn perthynas â rhandaliad SAC y grant cymhelliant, rhaid i unigolyn:
- fodloni'r gofynion cymhwysedd a nodir o dan baragraff 11
 - bod wedi cwblhau rhaglen gymwys yn llwyddiannus ac ennill SAC yn unol â Rheoliadau Cymwysterau Athrawon Ysgol (Cymru) 2012.
13. Mewn perthynas â rhandaliad Sefydlu'r grant cymhelliant, rhaid i unigolyn:
- fod wedi bodloni'r gofynion cymhwysedd ar gyfer y grant cymhelliant a bod wedi derbyn y rhandaliad SAC pan ddyfarnwyd SAC, fel y'i nodir o dan baragraff 12
 - bod wedi cwblhau cyfnod sefydlu yn llwyddiannus o fewn tair blynedd ar ôl ennill SAC, mewn ysgol a gynhelir yng Nghymru, neu fel arall yn unol â Rheoliadau Addysg (Trefniadau Sefydlu ar gyfer Athrawon Ysgol) (Cymru) 2015
 - hawlio o fewn yr amserlenni penodedig fel y'u nodir yn y canllawiau a gyhoeddwyd o dan baragraff **Error! Reference source not found.** y Cynllun hwn.
14. Mae unigolion sy'n gymwys ar gyfer y cynllun cymhelliant hwn hefyd yn gymwys i hawlio cymhellion eraill ar gyfer addysg gychwynnol athrawon sydd ar gael yng Nghymru, ar yr amod eu bod yn bodloni meini prawf cymhwysedd y cynlluniau hynny yn y flwyddyn astudio academiaidd berthnasol.

Amodau

15. Ni thelir grant o dan y cynllun hwn i unigolyn oni fydd wedi gwneud cais i Weinidogion Cymru ym mha bynnag ffurf, ar ba bynnag adeg a chan gynnwys pa bynnag fanylion y caiff Gweinidogion Cymru eu penderfynu o bryd i'w gilydd.
16. Caiff Gweinidogion Cymru, yn ôl eu disgresiwn, beidio â thalu grant cymhelliant i unigolion a gafodd eu derbyn ar raglen gymwys wedi i'r rhaglen honno gyrraedd y nifer derbyn a ddyrannwyd ar ei chyfer (fel y'i nodwyd gan Gyngor y Gweithlu Addysg).
17. Ni fydd unigolyn sy'n gymwys i gael grant cymhelliant ac sy'n ymuno â rhaglen gymwys, ond sy'n gadael ei raglen cyn ei chwblhau, neu sy'n methu â chael SAC neu gwblhau cyfnod sefydlu yn foddhaol, fel y bo'n berthnasol, yn gymwys i gael unrhyw randaliadau grant pellach sy'n ychwanegol at y rhai a dalwyd eisoes i'r unigolyn, yn unol ag unrhyw ganllawiau a rhaglen daliadau a lunnir gan Weinidogion Cymru o bryd i'w gilydd.
18. Bydd grantiau cymhelliant (boed yn rhandaliad SAC neu'n rhandaliad Sefydlu) a all fod yn ddyledus i unigolion cymwys a ddechreuodd raglen gymwys mewn un flwyddyn academiaidd ond yna, ar ôl gohirio, a ailgydiodd yn y rhaglen y flwyddyn academiaidd nesaf, yn parhau i gael eu talu yn ôl cyfradd y grant cymhelliant perthnasol (os o gwbl) o dan y cynllun a oedd yn berthnasol y flwyddyn academiaidd y dechreuodd eu hastudiaethau, oni bai bod Gweinidogion Cymru yn mynegi yn ysgrifenedig eu bod, yn ôl eu disgresiwn, yn penderfynu'n wahanol.

19. Gellir cadw taliadau yn ôl sy'n ddyledus i unigolion cymwys sy'n tynnu'n ôl o raglen AGA gymwys, nad ydynt yn cyflawni SAC, neu sy'n methu â dechrau neu gwblhau cyfnod sefydlu, yn unol ag unrhyw ganllawiau a rhaglen daliadau a lunnir gan Weinidogion Cymru o bryd i'w gilydd.
20. Caiff Gweinidogion Cymru fynnu bod rhan neu'r cyfan o unrhyw grant a dalwyd yn cael ei ad-dalu:-
- a. os yw'r derbynnydd, ar ôl derbyn unrhyw randaliad o grant cymhelliant, yn methu â bodloni unrhyw feini prawf cymhwysedd a nodir yn y Cynllun hwn mewn perthynas â rhandaliad dilynol
 - b. os yw'r derbynnydd, yn ei gais am grant cymhelliant, neu mewn cysylltiad â'r cais hwnnw, wedi darparu gwybodaeth ffug neu wybodaeth sy'n gamarweiniol
 - c. os oes tystiolaeth nad oedd y derbynnydd erioed wedi bwriadu cwblhau'r rhaglen gymwys, neu nad oedd, ar ôl ei chwblhau, erioed wedi bwriadu mynd i addysgu.

Talu'r grant cymhelliant

21. Gellir talu grantiau cymhelliant fesul pa bynnag nifer o randaliadau, ac ar ba bynnag adegau, ag a benderfynir gan Weinidogion Cymru.
22. Bydd Gweinidogion Cymru yn darparu cyllid i sefydliad sy'n darparu rhaglen gymwys, pan fydd Gweinidogion Cymru yn penderfynu gwneud hynny, i'w dalu i unigolyn cymwys sydd ar raglen gymwys.
23. Bydd Gweinidogion Cymru yn darparu cyllid, pan fydd Gweinidogion Cymru yn penderfynu gwneud hynny, i'w dalu i unigolyn cymwys, wedi i'r unigolyn cymwys gwblhau cyfnod sefydlu yn llwyddiannus.

Gweinyddu

24. Caiff Gweinidogion Cymru wneud taliad i sefydliadau sy'n darparu rhaglenni cymwys sy'n dyrannu'r grant cymhelliant i gydnabod y costau gweinyddol a'r costau cysylltiedig eraill sy'n ymwneud â gwneud y taliadau hynny. Bydd gofyn i'r sefydliadau, fel rhan o unrhyw daliad o'r fath, ystyried unrhyw ganllawiau a gyhoeddir gan Weinidogion Cymru (gweler paragraff 4).

Dyddiad: 25 Medi 2025